

HUMANITIES INSTITUTE
Feruza Shermatova-Omerani, Ph.D.

YETİMLER / JETIMDER (1970)
Zuura Sooronbaeva (1924-2012)

Kaynaklar:

Sooronbaeva, Z. (1970). *Jetimder* [Yetimler]. Kyrgyzstan Publishing House.
https://cdn-1.aki.kg/st_bilimlib/3/5bbdbf71d19400774dce25a78b05bfc4ce8cc1a5.pdf

GENEL BILGI

Yazar

Erken Yaşamı ve Gazetecilik Zuura Sooronbaeva, 15 Ağustos 1924'te Kırgızistan'ın Ak-Suu ilçesine bağlı Colgolot köyünde doğdu. 1940 yılında ortaokuldan mezun olduktan sonra Ysyk-Köl Pravdası (Issık Göl Gerçeği) gazetesinde sekreter-daktilo olarak çalışmaya başladı. 1959 ile 1974 yılları arasında bölgesel gazete Kommunistik Emgek'te (Komünist Emek) muhabir olarak görev yaptı. Daha sonra yeniden Ysyk-Köl Pravdası'na dönerek gazetecilik kariyerini 1979 yılına kadar sürdürdü.

Şiir ve Edebiyata İlk Adımlar Sooronbaeva edebiyat hayatına şair olarak başladı. İlk şiir kitabı *Benim Köyüm (Menin Aiylım)* 1960 yılında yayımlandı. 1966'da çıkan *Dostluk (Dostuk)* adlı kitabında şiirlerinin yanı sıra *Dostluk (Dostuk)* ve *Evlalık Oğul (Asyrandy Uul)* adlı manzum hikâyeler de yer aldı. Eleştirmenler başlangıçta onun şiirden düzyazıya geçişini kuşkuyla karşılasa da, kısa sürede yetenekli bir hikâye ve roman yazarı olduğunu kanıtladı.

Nesir Alanındaki Başarısı İlk önemli düzyazı eseri *Aster Çiçekleri (Astra Gülü)* 1971 yılında yayımlandı ve ona geniş bir ün kazandı. 1970'li yıllarda *Yetimler (Jetimder)*, *Andrey (Andrei)* ve *Ak Saçlı Kadın (Ak Chach Ayal)* gibi önemli eserler kaleme aldı. 1980'li yıllar da onun için oldukça verimli geçti. Bu dönemde *Dağlar Bilir (Toolor Bilet)* adlı öykü kitabını, çocuklar için yazdığı *Dinlen Anne (Es Alchy, Apa)* adlı eseri ve *Leningrad'dan Gelen Mektup (Leningraddan Kelgen Kat)* adlı uzun öyküsünü yayımladı. Eserleri, sıradan insanların hayatını ve gündelik yaşamı gerçekçi ve duygusal bir derinlikle yansıtmaları sayesinde geniş bir okur kitlesine ulaştı. En tanınmış eserlerinden biri olan *Yabancı (Choochun Kishi)* 1988 yılında yayımlandı. Bir karı-koca arasındaki acı dolu duygusal ilişkiyi konu alan roman büyük ilgi gördü ve yazara yeniden edebi saygınlık kazandı. Okurların isteği üzerine 2002 yılında devamı yayımlandı ve eser günümüzde de güncelliğini korumaktadır.

Drama ve Tiyatro Sooronbaeva tiyatro alanında da eserler verdi. *Damat (Erkek Kolukmy)*, *Kırk Türbe (Sınğan Mazar)*, *Zenginlik ve Aşk (Baylyk jana Mahabat)* ve *Ateşli Şafak (Örttüü Tang)* adlı oyunları bunlar arasındadır. *Kırk Türbe* adlı oyunu Kazakçaya *Hastalık (Ildet)* adıyla çevrilmiş ve Abay Jambul Tiyatrosu'nda sahnelenmiştir. Daha sonra Kazakistan ve Rusya'da da temsil edilmiştir.

Ödülleri ve Mirası Sooronbaeva 1953 yılında Sovyet Gazeteciler Birliği'ne, 1954 yılında ise Sovyet Yazarlar Birliği'ne üye oldu. Kırgızistan Yüksek Sovyeti tarafından takdir belgeleriyle ödüllendirildi; II. Dünya Savaşı sırasında gösterdiği özveri çalışmaları nedeniyle "Cesur Emek" madalyası ve Lenin'in

doğumunun yüzüncü yılı anısına verilen hatıra madalyasını aldı. 1995 yılında kendisine Kırgızistan Halk Yazarı unvanı verildi. Daha sonra okuduğu köy okuluna ve Karakol şehrindeki bir sokağa onun adı verildi.

Eser Deneme, romanın orijinal Kırgızca versiyonuna dayanmaktadır.

Yetimler (Jetimder), Kırgız yazar Zuura Sooronbaeva tarafından 1970 yılında yayımlanan bir novelladır. Eser daha sonra 2007 yılında Bişkek'te Biyiktik Yayınları tarafından yeniden basılmıştır. Sovyet Kırgız edebiyatına ait bu realist novella, aile hayatı, yetimlik, yoksulluk ve siyasi çatışmaların toplumsal sonuçları gibi temaları işler. Gerçekçi bir anlatım tarzına sahip olan eser, Sovyet dönemi Kırgız edebiyatının insancıl yaklaşımını yansıtır ve özellikle sıradan insanların yaşam deneyimlerine odaklanır.

Arka Plan *Yetimler (Jetimder)* novellası, erken Sovyet Kırgızistan'ının çalkantılı döneminde geçen bir aile hikâyesidir. Arka planda Bolşevik ve anti-Bolşevik güçler arasındaki çatışmalar yer alır, ancak hikâye doğrudan siyasetle ilgili değildir. Bunun yerine, bu olayların sıradan aileleri nasıl parçaladığına odaklanır; özellikle kadınlar ve çocuklar korunmasız kalır.

Hikâyenin merkezinde Çoko'nun ailesi vardır. Çoko çatışmada ölür ve eşi Şayımkul, çocuklarıyla birlikte açlık ve korku içinde yalnız kalır. Yeterli yiyecek, destek ve tıbbi yardım olmadığı için hayat giderek dayanılmaz hale gelir. Sonunda Şayımkul zatürreden ölür ve en küçük çocuk tamamen yetim kalır. Çocuklar birbirinden ayrılır ve farklı yerlerde büyür, hem anne-babalarını hem de birbirlerini kaybederler.

Bu hikâye üzerinden novella, savaşın ve çatışmanın insanî bedelini gösterir. Anlatı siyaset ya da savaşlardan çok, bu tarihsel olaylar yüzünden hayatları mahvolan sıradan insanlara odaklanır. Ailelerin dağılması, çocuklukların kaybolması ve hayatta kalmanın tek amaç haline gelmesi ön plana çıkar.

KIŞILER

Çoko – Nurlan, Rahat ve Tolkun'un babası; Basmacı hareketine karşı savaşan bir kişidir.

Şayımkül – Nurlan, Rahat ve Tolkun'un annesi; dul kalır, yoksullukla mücadele eder ve hastalıktan ölür.

Nurlan – Çoko ve Şayımkul'un en büyük oğlu; yatılı okulda okur ve daha sonra savcı olur.

Rahat – Çoko ve Şayımkul'un kızı; eğitilmiş, bağımsız bir şekilde yatılı okulda büyür.

Tokuş (Tolkun) – Çoko ve Şayımkul'un en küçük kızı; evlat edinilir ve Tolkun olarak yeniden adlandırılır, **Sultanbek** ve **Zairakan** – Tolkun'un evlat edinen ebeveynleri.

Samat – Tolkun'u zorla kaçırarak evliliğe sürükleyen adam.

Abbas – Tolkun'un nişanlısı ve ilk aşkı.

Sıdık ve Nikonor – Bolşevik yetkililer; çocukların eğitimini destekler

ÖZET

Bolşevik Devrimi'nden sonra bir Kırgız köyünde hayat, yoksulluk, savaş ve belirsizlik içinde çok zorlaşır. Çoko kısa bir süreliğine eşi Şayımkül ve çocuklarının yanına döner, ancak bu buluşma kısa ve kırılgandır.

Yeniden çatışmaya gitmek zorunda kalır ve kısa süre sonra savaşta ölür. Şayımkül dört çocuğuyla tek başına kalır ve neredeyse hiç geçim imkânı olmadan hayatta kalmaya çalışır. Evde açlık baş gösterir ve çocuklardan biri, Tıncılık, hayatını kaybeder. Şayımkül tüm zorluklara rağmen yaşamaya çalışsa da, sonunda hastalık ve tükenmişlikten o da ölür ve en küçük kızı Tokuş tamamen yetim kalır.

Tokuş, Sultanbek ve Zairakan tarafından evlat edinilir ve Tolkun adı verilir. Büyük kardeşleri Nurlan ve Rahat ise yatılı okulda büyür ve annelerini kaybetmenin acısını yaşayarak ailelerinden uzak kalırlar. Tolkun güvenli bir ortamda büyür, ancak daha sonra göz hastalığına yakalanır.

Geleneksel yöntemlerin başarısız olmasının ardından Karakol'da modern tıbbi tedavi görür ve yavaş yavaş iyileşir. Bu süreçte Samat tarafından istenir ve daha sonra zorla kaçırılarak evliliğe sürüklenir, ancak sonunda bu durumdan kurtularak ailesinin yanına geri döner.

Yıllar sonra Tolkun üniversitede eğitimine devam ederken, Nurlan savcı olur. Bir soruşturma sırasında Tolkun'la karşılaşır ve onun kayıp kız kardeşine benzediğini fark etmeye başlar. Sonunda gerçek ortaya çıkar: Tolkun aslında Tokuş'tur ve uzun yıllar sonra ayrı düşen kardeşler yeniden bir araya gelir.

OLAYLAR

Çoko Eve Döner Bolşevik Devrimi'nden sonraki zor yıllarda, Şayımkül dört çocuğuyla birlikte fakir bir köy kulübesinde yaşıyordu: Rahat, Nurlan, Tıncılık ve Tokuş. Açlık ve belirsizlik her aileyi etkiliyordu. Eşi Çoko, Basmacı hareketine karşı savaşmak için uzaktaydı ve nadiren eve geliyordu. Bir gün aniden ortaya çıktı. Şayımkül için bu durum sevinçten çok korku yarattı, çünkü çatışmalar giderek daha tehlikeli hale gelmişti. Çoko onun tepkisine şaşırdı ve sadece ailesini görmek istediğini söyledi. Çocuklar arasında tek bir şeker parçasını paylaştı ve zor günlerde kısa bir mutluluk anı yaşattı.

Çoko ve Şayımkül'ün Tartışması Çoko'nun gelişinden sonra o ve Şayımkül siyasi durum hakkında konuştular. Şayımkül, Bolşevikler ile Basmacılar arasındaki şiddetten korkuyordu. Yeni yönetimin sıradan insanlar için büyük bir değişiklik getirmediğini ve ailelerinin hâlâ yoksulluk ve korku içinde yaşadığını söyledi. Siyasi değişimden çok, eşi ve çocuklarıyla birlikte huzurlu ve düzenli bir hayat istiyordu. Çoko ise buna katılmadı. Eski düzenin yoksul insanları ezdiğine ve yeni yönetim için savaşmanın gerekli olduğuna inanıyordu. Şayımkül ondan kalmasını yalvararak istese de Çoko davasına bağlı kaldı.

Çoko'nun Ölümü Çoko evden ayrıldıktan kısa süre sonra yeniden bir silahlı çatışmaya karıştı. Köyde silah sesleri yankılandı ve halk arasında panik başladı. Nurlan seslerin geldiği yere doğru koştu ve babasını bulmayı umdu, Şayımkül ise onu durdurmaya çalıştı. Çocuk defalarca babasını çağırdı ve annesini dinlemedi. Aniden Çoko'nun atının tek başına döndüğünü gördü. Ne olduğunu anlayan Şayımkül büyük bir acıya kapıldı. Kocasının öldüğünü ve bir daha geri dönmeyeceğini anladı.

Kulübede Açlık Çoko'nun ölümünden sonra Şayımkül büyük zorluklarla karşılaştı. Aile aşırı yoksulluk içinde yaşıyordu ve köyde yiyecek çok azdı. Çocukları sık sık ekmek ve et istiyordu, ancak onlara verecek neredeyse hiçbir şeyi yoktu. Çoğu gün kavrulmuş buğday unundan yapılan basit bir çorba, yani talkan hazırlıyordu. Kocasının yasını yerel geleneklere göre tutarken, aynı zamanda çocuklarını hayatta tutmak için sürekli endişeleniyordu. Her öğün bir mücadele haline gelmişti.

Şayımkül Yaşlı Kadına Yardım Eder Bir gün, kendisinde neredeyse hiç yiyecek olmamasına rağmen Şayımkül büyük bir cömertlik gösterdi. Yaşlı bir komşu yardım istemek için geldi ve yiyecek bir şey olup olmadığını sordu. Kendi ailesi aç olmasına ve elinde sadece az miktarda kavrulmuş buğday bulunmasına rağmen Şayımkül elindekini paylaştı. Bu davranış hem merhametini hem de zor zamanlarda topluluk değerlerine saygısını gösteriyordu. Aynı zamanda onun karakterini de ortaya koyuyordu. Kişisel trajedi, yoksulluk ve belirsizlik içinde olmasına rağmen başkasının acısını görmezden gelmedi.

Zengin Kadının Reddedişi Çocuklarına yiyecek bulmak için çaresiz kalan Şayımkül, köyün zengin ailelerinin yaşadığı bir bölgeye gitti. Bir parça ekmek ya da artan yemeklerden bulabileceğini umuyordu. Ancak düşmanlıkla karşılaştı. Zengin bir kadın yardım etmeyi reddetti ve Bolşevikleri, varlıklı göçebe yaşamını yok etmekle suçladı. Hatta Çoko gibi insanların bölgedeki zorlukların sebebi olduğunu söyledi. Şayımkül eli boş ve üzgün bir şekilde evine döndü.

Çoko'nun Yoldaşlarının Ziyareti Şayımkül eve döndüğünde çocukları beklenmedik bir haber verdi. Çoko'nun eski yoldaşlarından bazıları, o yokken gelip aileye yardım etmek için para bırakmıştı. Bu davranış onu derinden etkiledi ve hem minnettarlık hem de hüznün hissetti. Gelenler Çoko'nun fedakârlığını unutmamış ve onun dul eşi ile çocuklarının hayatta kalmasını istemişti. Ayrıca bir gün Nurlan ve Rahat'ın eğitim alabileceğini de vadettiler. Kısa bir an için Şayımkül çocuklarının geleceği hakkında umutlandı. Çoko'nun arkadaşlarının bu iyiliği, onun mücadelesinin ve sadakatinin hâlâ hatırlandığını gösteriyordu.

Tıncılık'ın Ölümü Ailenin kısa süreli umut hissi başka bir trajediyle yıkıldı. Şayımkül yiyecek ararken, küçük oğlu Tıncılık ağır şekilde zayıflamıştı. Daha sonra onu uyandırmaya çalıştığında, onun zaten ölmüş olduğunu fark etti. Bu kayıp Şayımkül'ü derinden sarstı. Kocasını yeni gömmüşken şimdi bir çocuğunu daha kaybetmişti. Açlık ve yoksulluk bir kurban daha almıştı. Küçük ev büyük bir acı ile doldu, ancak

hayatın yas tutmaya bile pek zamanı yoktu. Şayımkül, geride kalan çocuklarına bakmaya devam etmek zorundaydı ve aynı zamanda bu yürek parçalayıcı kaybın duygusal acısını yaşıyordu.

Okul Teklifi Bir süre sonra, Çoko'nun yoldaşları Sydik ve Nikonor aileyi önemli bir teklif için ziyaret etti. Nurlan ve Rahat'ın Pişpek'te bir yatılı okula gönderilmesi gerektiğini düşünüyorlardı. Orada onlara yiyecek, giyecek ve eğitim sağlanacaktı. Şayımkül başta özellikle Rahat konusunda tereddüt etti. Bir kız çocuğunun ileride köyde açılacak yerel bir okula gidebileceğini düşündü. Ancak Sydik, köy okullarının kurulmasının zaman alacağını açıkladı. Çocuklarının açlık içinde yaşamaya devam edebileceğini fark eden Şayımkül, isteksizce bu teklifi kabul etti. Eğitimin onlara, kendisinin veremediği bir gelecek sağlayacağını umdu.

Yatılı Okula Gidiş Nurlan ve Rahat kısa süre sonra Pişpek'teki yatılı okula gittiler. Ayrılık acı verici olsa da çocuklar hayatlarının yeni bir dönemine girdiler. Okulda temiz kıyafetler, düzenli yemekler ve evlerinde hiç görmedikleri yaşam koşullarıyla karşılaştılar. Rahat eski kıyafetlerini dikkatlice sakladı, küçük kardeşi Tokuş'u düşünerek bir gün işe yarayabileceğini umdu. Bu ayrılık Şayımkül'ü karmaşık duygulara sürükledi. Çocuklarını çok özliyordu, ancak okulun onlara açlıktan uzak bir gelecek sunduğunu da biliyordu.

Rahat'ın Okuma Kararı Rahat yatılı okula başladığında başlangıçta derslerinde zorlandı. Ailesinden ayrılmak ve yeni bir ortama uyum sağlamak onun için zordu. Bir gün öğretmeni onunla özel olarak konuştu ve onu geleceği düşünmeye teşvik etti. Öğretmeni, iyi çalışırsa eğitim alabileceğini, iyi bir meslek edinebileceğini ve sonunda annesine yardım edebileceğini söyledi. Bu konuşma Rahat'ı derinden etkiledi. Eğitimin değerini ve sağlayacağı fırsatları anlamaya başladı. O andan itibaren daha istekli oldu ve derslerinde daha çok çalışmaya başladı, ailesinin geleceğini iyileştirmeyi hedefledi.

Çüy'a Taşınma Nurlan ve Rahat yatılı okulda kalırken, Şayımkül en küçük kızı Tokuş ile birlikte doğduğu yer olan Çüy Vadisi'ne taşınmaya karar verdi. Oraya dönmenin hayatta kalmak için daha iyi koşullar sağlayacağını umuyordu. Ancak gerçek hayal kırıklığıydı. Taşındıkları ev eski ve neredeyse yıkılmıştı. Yiyecek yine çok azdı ve anne ile kız yoksulluk içinde yaşamaya devam etti. Hayat giderek daha zor hale geldi. Bir gün küçük Tokuş annesinden yiyecek istedi, ancak Şayımkülün verecek hiçbir şeyi yoktu.

Şayımkül'ün Ölümü Zorluklar sonunda Şayımkül'ün dayanamayacağı bir noktaya ulaştı. Yıllarca süren açlık, yorgunluk ve kötü yaşam koşulları sağlığını zayıflattı. Zatürreye yakalandı, ancak iyileşmesi için tıbbi bir tedavi yoktu. Bir gün Sultanbek ve Zairakan adlı komşular evi ziyaret etti ve trajik bir durumla karşılaştı. Şayımkül ölmüştü ve küçük kızı tek başına kalmıştı. Henüz iki yaşındaki Tokuş, bir şeylerin kötü gittiğini hissediyordu. Sürekli ağlıyor, alışılmadık şekilde sessizleşiyor ve küçük yaşına rağmen yas belirtileri gösteriyordu. Annesinin ölümüyle Tokuş tamamen yetim kaldı.

Tokuş'un Evlat Edinilmesi Sultanbek ve Zairakan küçük kıza büyük bir şefkat hissetti. Kendi çocukları yoktu ve Tokuş'u ailesiz bırakmaya dayanamadılar. Şayımkül'ün cenazesini düzenledikten sonra onu evlat edinmeye ve kendi kızları gibi büyütmeye karar verdiler. Bu karar Tokuş'un hayatının gidişatını değiştirdi. Her şeyi tam olarak anlayamayacak kadar küçük olmasına rağmen zamanla yeni ailesine bağlandı. Sultanbek ve Zairakan ona sevgi ve özenle davrandılar. Bu evlat edinme onu terk edilmekten kurtardı ve yaşadığı trajediye rağmen güvenli bir evde büyüme şansı verdi.

Tokuş'un Tolkun Olması Çocuğu evlat edindikten sonra Sultanbek ve Zairakan onun adını Tokuş'tan Tolkun'a değiştirdiler. Yıllar geçtikçe kız yeni kimliğine ve ailesine yavaş yavaş uyum sağladı. Başlangıçta annesinin öldüğü yıkık evi sık sık ziyaret ediyordu, sanki tam anlayamadığı anıları arıyordu. Zamanla bu ziyaretler azaldı. Köylülerin evlat edinme gerçeğini öğrenebileceğinden korkan Sultanbek ve Zairakan sonunda Ysyk-Köl bölgesine taşındılar. Orada Tolkun, onların biyolojik kızları olduğuna inanarak büyüdü. Bu taşınma, uzun yıllar gizli kalacak olan sırrı korumaya yardımcı oldu.

Arama Sydik ve Nikonor, Çoko'nun ailesini asla unutmadı. Ölen savaşçının eski yoldaşları olarak, Şayımkül'e ve çocuklarına ne olduğunu sık sık merak ediyorlardı. Şayımkül'ün köyünden ayrılarak küçük

Tokuş ile birlikte Çuy Vadisi'ne taşındığını öğrendikten sonra, onun nerede olduğunu bulmaya çalıştılar. Sydik hatta Çoko'nun hizmetini ve fedakârlığını anlatan bir gazete makalesi yazdı. Makalenin sonunda, Şayımkül'ün bunu okuması durumunda kendileriyle iletişime geçmesini istedi. Ancak hiçbir cevap gelmedi. Bu sessizlik onları endişelendirdi ve dul kadın ile en küçük çocuğun akıbeti hakkında belirsizlik yarattı.

Annenin Haberi Zaman geçtikçe Şayımkül'den hiçbir haber gelmeyince Nikonor, kötü bir şey olmuş olabileceği sonucuna vardı. Nurlan ve Rahat'ın gerçeği bilmesi gerektiğini Sydik'a söyledi. Bunun üzerine Sydik, çocukların okuduğu yatılı okulu ziyaret etti. Görüşme çok acı vericiydi. Çocuklara annelerinin büyük ihtimalle öldüğünü ve bir daha geri dönmeyeceğini söyledi. Bu haber iki çocuğu da derinden sarstı. İki yıldır annelerini görmeyi umut ediyor ve yeniden birleşeceklerini hayal ediyorlardı. Bunun yerine artık tamamen yetim kaldıklarını öğrendiler. Bu kayıp, her iki kardeş için de derin bir duygusal yara bıraktı.

Tolkun'un Göz Hastalığı Yıllar sonra Tolkun, güzel ve zeki bir genç kadın haline geldi. Ortaöğreniminin sonuna yaklaşırken ciddi bir göz hastalığı geliştirdi. Görme yetisi giderek kötüleşti ve bu durum hem kendisini hem de ailesini endişelendirdi. Sultanbek ve Zairakan yardım bulmaya çalıştı, ancak kırsal bölgelerinde tıbbi imkânlar çok sınırlıydı. Hastalığın onun geleceğini kalıcı olarak etkileyebileceğinden korktular. Tolkun da gözlerini kaybetmekten ve başkalarına bağımlı olmaktan endişe ediyordu. Bu sorun kısa sürede ailenin en büyük endişesi haline geldi ve sağlıklarını geri kazanmak için her yolu denemeye başladılar.

Hekimin Keçi Ritüeli Geleneksel tıbbı başvurmadan önce Sultanbek, yerel tavsiyelere uydu ve bir halk hekiminden yardım aradı. Hekim, Tolkun'un hastalığını bir ritüelle iyileştirebileceğini iddia etti. Yöntemine göre hastalık kızdan bir keçiye aktarılacaktı. Ritüeli gerçekleştirdikten sonra hayvanı köyden uzağa bıraktı. Ancak daha sonra hekimin keçiye gizlice geri aldığına dair söylentiler yayıldı. Tedavi Tolkun'un durumunda hiçbir iyileşme sağlamadı. Bu olay aileyi hayal kırıklığına uğrattı ve bu tür yöntemlerin etkisi konusunda şüphe uyandırdı. Buna rağmen kızları için yardım aramaya devam ettiler.

Sahte Molla Geleneksel hekimin başarısızlığından sonra Sultanbek, hastalıkları dua ile iyileştirdiği söylenen saygın bir molla hakkında bilgi aldı. Aile onu evlerine davet etti ve ona büyük bir misafirperverlik gösterdi. Bir koyun kestiler, yemekler hazırladılar ve misafirlerine kımız sundular. Molla, Kur'an ayetlerini okuyarak Tolkun'u bir hafta içinde iyileştireceğine söz verdi. Ancak kısa süre sonra gerçek niyeti ortaya çıktı. Zairakan'a karşı uygunsuz duygular beslediğini itiraf etti ve daha sonra Tolkun uyurken ona saldırmaya çalıştı. Öfkelenen Sultanbek mollaya saldırdı ve hazırladığı muskayı yok etti. Aile aldatıldıklarını anladı.

Karakol'a Yolculuk Geleneksel yöntemlerin başarısız olmasının ardından Sultanbek, Tolkun'un profesyonel tıbbi tedaviye ihtiyacı olduğuna karar verdi. Her ne kadar saygın bir marangoz ve demirci olarak birçok sorumluluğu olsa da, kızının sağlığı onun için en büyük öncelik haline geldi. Kasım adlı bir devlet yetkilisi Tolkun'un durumunu öğrendi ve yardım teklif etti. Ailenin Karakol'a gitmesi için ulaşımı organize etti ve destek sağladı. Karakol'da iyi bir hastane bulunuyordu. Sultanbek ve Zairakan bu yardıma minnettar kaldılar. Yolculuğun zorluklarına ve Tolkun'un hastalığıyla ilgili belirsizliğe rağmen, doktorların başarılı olabileceğine dair umut hissettiler.

Hastanede Tedavi Tolkun Karakol'daki bir hastaneye yatırıldı; burası bölgedeki en iyi sağlık kurumlarından biriydi. Doktor sayısı sınırlı olmasına rağmen, sağlık personeli büyük bir özveriyle çalışıyor ve dikkatli bir tedavi uyguluyordu. Zamanla Tolkun'un durumu iyileşmeye başladı ve görme yetisi geri dönmeye başladı. Hastanede kaldığı süre boyunca Kasım'ın kardeşi Samat sık sık onu ziyaret etmeye başladı. Kasım, Tolkun'un hastaneye ulaşmasına yardımcı olan ve hastalığı sırasında tıbbi tedaviye erişimini destekleyen bir devlet görevlisiydi. Ona köyünden yiyecek, hediyeler ve haberler getiriyordu. Başta bu ziyaretler dostça görünüyordu, ancak Samat kısa sürede genç kadına karşı güçlü bir ilgi geliştirdi. Tolkun ise iyileşmesine odaklanmıştı ve bu ilginin ileride hayatında ciddi sorunlar yaratacağından habersizdi.

Samat'ın Tolkun'u Takibi Tolkun'un sağılığı iyileştikçe Samat, onun sevgisini kazanmak için daha ısrarcı hale geldi. Düzenli olarak hastaneyi ziyaret ediyor ve onunla yalnız konuşma fırsatları arıyordu. Kendini ilgili ve fedakâr biri gibi göstermeye çalışsa da Tolkun aynı duyguları paylaşmıyordu. O, nazik ama mesafeli davranıyordu. Samat onun bu nezaketini bir ilgi olarak yorumladı ve peşini bırakmadı. Tolkun'un ilgisizliğine rağmen kararlılığı daha da arttı. Onun isteklerine saygı göstermek yerine, Tolkun'un kendisiyle evlenmesi gerektiğine inanmaya başladı. Bu yanlış anlayış, ileride Tolkun'un özgürlüğünü ve itibarını tehdit edecek çatışmanın temelini oluşturdu.

Abbas'ın Mektupları Tolkun hastanede kaldığı süre boyunca sık sık Abbas'ı düşünüyordu. Abbas, onun okul yıllarından tanıdığı genç bir adamdı. Uzun zamandır ona hayrandı ve duygularını kardeşi Kanatbek aracılığıyla gönderdiği mektuplarla ifade etmişti. Abbas bir kez evlenip evlenmeyeceğini sorduğunda, Tolkun eğitimini tamamlamak istediğini söylemişti. Sevgi ve saygı göstergesi olarak ona beyaz işlemeli bir mendil vermişti. Bu anıları hatırlamak Tolkun'a huzur veriyordu. Samat'ın istenmeyen ilgisinin aksine, Abbas'la olan hatıraları samimiyet, sabır ve karşılıklı anlayışla bağlantılıydı.

Samat'ın Teklifi Bir gün Samat başka bir mektup getirerek Tolkun'un sevgisini kazanmayı bir kez daha denedi. Tolkun onun teklifini reddetti ve verdiği mektubu yırttı. Bunu dışarıdan gören Samat doğrudan onunla yüzleştirdi ve kendisiyle evlenmesini istedi. Tolkun kesin bir şekilde reddetti. Cevabı yanlış anlaşılma yer bırakmayacak kadar netti, ancak Samat bunu kabul etmedi. Hayal kırıklığıyla evine döndü ve yardım için yengesi Rahima'ya başvurdu. Daha önce üç kez evlenmiş olmasına rağmen Tolkun'un hayatının geri kalanını geçirmek istediği kadın olduğunu söyledi. Rahima kısa süre içinde ona bu hedefinde yardımcı olmaya başladı.

Kaçırma Planı Tolkun teklifini reddettikten sonra Samat, yenilgiyi kabul etmedi. Yengesi Rahima'nın da teşvikiyle Tolkun'u zorla evlendirme (kız kaçırma) planı yapmaya başladı. Rahima, Tolkun evin içine girdiğinde sosyal baskı nedeniyle ayrılmasının zor olacağını düşünüyordu. Tolkun hastanedeysen Rahima onun güvenini kazandı ve onu aldatmak için fırsat kolladı. Hatta Tolkun'un evliliği kabul ettiğini söyleyerek diğer aile bireylerini de yanlış yönlendirdi. Başta istenmeyen bir ilgi gibi görünen durum, zamanla Tolkun'un iradesini yok sayan ve onu zorla evliliğe sürüklemeyi amaçlayan bilinçli bir plana dönüştü.

Zorla Düşün Doktorlar Tolkun'un hastaneden çıkabileceğini söylediğinde, o ailesini beklemek istedi. Ancak hastanede yer olmadığı için çıkmak zorunda kaldı. Tolkun, Kasım'ın evine geçici olarak kalacağını düşüncesiyle götürüldü. Eve vardığında misafirlerin toplandığını ve düşün hazırlıklarının yapıldığını gördü. Onun için gelin kıyafeti ve başörtüsü hazırlanmıştı. Tolkun defalarca karşı çıktı ve evliliği kabul etmedi, ancak itirazları dikkate alınmadı. Kafası karışmış, korkmuş ve çevresindekilerin baskısı altında kalmıştı. Hiç kabul etmediği bir düşünceye zorla katılmak zorunda bırakıldı.

Ebeveynlerin Gerçeği Öğrenmesi Köyde Sultanbek ve Zairakan, kızlarının tedavi sonrası eve dönüşü için hazırlık yapıyordu. Mutlu bir buluşma bekliyor, onun için hediyeler ve yiyecekler hazırlıyorlardı. Ancak Tolkun'un günler önce kaçırıldığını öğrendiklerinde tüm planları yıkıldı. Haber beklenmedik bir şekilde geldi ve aileyi yıktı. Buna inanmakta zorlandılar ve hemen doğrulamaya çalıştılar. Gerçek ortaya çıktığında, her iki ebeveyn de büyük bir öfke ve üzüntüye kapıldı. Samat'ın geçmişini biliyorlardı ve kızlarının geleceğinden ciddi şekilde endişe ediyorlardı, bu yüzden onu geri getirmeye kararlıydılar.

Doğum Belge Planı Kaçırma olayına yönelik eleştiriler arttıkça, Samat'ın akrabaları yasal sonuçlardan kaçmak için yollar aramaya başladı. Ailenin saygın büyüklerinden Akmat, yerel yetkililere bir öneriyle gitti. Tolkun'un doğum kayıtlarının değiştirilmesini ve yaşının farklı gösterilmesini istedi. Böyle bir değişiklik, Samat ve Kasım'ın cezadan kurtulmasını sağlayabilirdi. Ancak kolhoz başkanı ve köy meclisi başkanı bu isteği reddetti. Sultanbek'in dürüstlüğüne saygı duyuyorlardı ve resmi belgeleri sahte olarak değiştirmeyi yanlış buluyorlardı. Bu reddediş, herkesin aile çıkarı uğruna adaletten vazgeçmediğini gösterdi.

Tolkun'un Eve Dönüşü Sultanbek ve Zairakan sonunda Kasım'ın ailesine giderek kızlarını görmek istediklerini söyledi. Tolkun ortaya çıktığında, kendisinin zorla kaçırıldığını açıkça ifade etti. Ebeveynleri

hemen eve dönmek isteyip istemediğini sordular. Gözyaşları içinde evet dedi, ancak insanların dedikodusundan ve toplumun yargısından endişe ediyordu. Sultanbek kararlıydı ve kızının özgürlüğünün geleneklerden ve itibar kaygısından daha önemli olduğunu söyledi. Toplum liderlerinin ve tanıkların baskısı artınca Samat sonunda onu bırakmayı kabul etti. Tolkun ailesiyle birlikte eve döndü ve zorla evliliği sona erdi.

Dedikodu ve Ceza Tolkun eve dönmüş olsa da tartışma bitmedi. Birçok köylü, kız kaçırma olayından sonra Tolkun'u geri getirdikleri için Sultanbek ve Zairakan'ı eleştirdi. Yerel anlayışa göre bazıları, kadının onu kaçıran erkekle kalması gerektiğini düşünüyor, kadının isteğini görmezden geliyordu. Tolkun ve ailesi dedikodu ve yargının hedefi oldu. Aynı zamanda yetkililer olayı soruşturdu. Samat kolhozda çalışma cezası aldı, Kasım ise olaydaki rolü nedeniyle resmî olarak uyarıldı. Toplumsal baskıya ve eleştirilere rağmen aile, Tolkun'un güvende olmasından dolayı rahatladı.

Üniversiteye Kabul Tolkun, eve döndükten sonra hakkında yayılan söylentiler nedeniyle nadiren dışarı çıkıyordu. Ancak kısa süre sonra önemli bir fırsat hayatını değiştirdi. Kız kaçırma davası sırasında ona destek olan okul müdürü Zainidin, onun belgelerini önceden haberdar etmeden Ziraat Üniversitesi'ne gönderdi. Üniversite daha sonra giriş sınavları için bir davet gönderdi. Sultanbek ve Zairakan bu habere çok sevindi ve bunu kızlarının başarılı bir gelecek kurması için bir fırsat olarak gördü. Bazı köylüler, Zainidin'in Tolkun'la evlenmek istediğine dair yanlış söylentiler yaydı, ancak o yalnızca onun eğitimini desteklemek için böyle bir adım atmıştı.

Abbas'ın Dönüşü Aile, Tolkun'un üniversiteye kabul fırsatını kutlamak için evlerinde misafirler ağırladı. Bu sırada beklenmedik bir haber geldi ve Abbas'ın ziyarete geldiği öğrenildi. Tolkun onun adını duyunca heyecanlandı. Abbas içeri girdi ve Sultanbek, Kanatbek ve diğer misafirlerle sıcak bir şekilde konuştu. Konuşurken alnını silmek için beyaz işlemeli bir mendil kullandı. Zairakan, bunun Tolkun'un daha önce ona verdiği mendil olduğunu hemen fark etti. Bu hareket, Abbas'ın yıllardır bu hediyeyle özenle sakladığını gösteriyordu. Gençler arasındaki duyguları anlayan Zairakan, sessizce onları destekledi ve mutluluk diledi.

Savaş Başlar Tolkun Ziraat Üniversitesi'ne girmeyi başardı ve birinci yılını tamamladı. Ancak 1941 yazında kişisel mutluluğu tarihî bir felaketle gölgelendi. Savaş başladı ve birçok genç erkek cepheye gitmek için hazırlandı. Tolkun, Abbas, kardeşi Kamçıbek ve babası Sultanbek için sürekli endişe duyuyordu. Sonunda Abbas cepheye gitmek için ayrıldı ve ona veda etmek zorunda kaldı. Bu ayrılık çok acı vericiydi ve Tolkun onu derinden özledi. Abbas daha sonra bir mektup göndererek birliğinin cephe hattına doğru ilerlediğini bildirdi ve bu durum Tolkun'un endişesini daha da artırdı.

Savcılığa Çağrı Üniversitede okurken Tolkun, savcılığa gelmesini isteyen beklenmedik bir mektup aldı. Bu çağrı onu korkuttu çünkü neden çağrıldığını anlayamıyordu. Oraya gittiğinde Nurlan Çokoev adında genç bir savcıyla karşılaştı. Nurlan onu görür görmez şaşırdı ve yanlışlıkla ona Rahat diye seslendi. Tolkun onu düzeltti ve kim olduğunu açıkladı. Yetkililer ona, Zainidin'in kaybolmasıyla ilgili yürütülen soruşturma nedeniyle Samat hakkında sorular sordular. Görüşme resmi bir konuya ait olsa da Nurlan, Tolkun'un görünüşüne giderek daha fazla ilgi duymaya başladı ve onun ailesine olan benzerliğini fark etti.

Nurlan'ın Şüphesi Görüşmeler sırasında Nurlan, Tolkun'un fotoğraflarını dikkatle inceledi ve hayat hikâyesini dinledi. Öğrendikçe şüpheleri daha da arttı. Tolkun hem annesine hem de kız kardeşi Rahat'a benziyordu ve yaşı kayıp küçük kız kardeşi Tokuş ile örtüşüyordu. Nurlan, annesinin anlattığı hikâyelerde kayıp çocuğun belirgin bir doğum lekesinden bahsedildiğini hatırladı. Henüz kesin bir kanıt olmasa da karşısındaki genç kadının kayıp kız kardeşi olabileceğini düşünmeye başladı. Ancak Tolkun, kendisinin Sultanbek ve Zairakan'ın biyolojik kızı olduğuna inanıyor ve bu ihtimali reddediyordu.

Rahat'ın Hikâyesi Şüphelerini açıklamak için Nurlan, kız kardeşi Rahat'ın hikâyesini paylaştı. Rahat, Moskova'daki bir tiyatro enstitüsünde okurken Satybek adlı genç bir adama aşık olmuştu. Ancak kıskanç rakipleri, çalıntı eşyaları onun çantasına gizleyerek ona komplo kurdu. Hatta Satybek'in saati bile eşyalarının arasına konmuştu. Hırsızlıkla suçlanan ve herkesin önünde küçük düşürülen Rahat büyük bir

çaresizlik yaşadı ve sirke içmeye kalkıştı. Neyse ki bir öğretmen müdahale ederek hayatını kurtardı. Nurlan, Rahat'ın daha sonra iyileştiğini, enstitüde öğretmen olduğunu ve sonunda evlendiğini açıkladı. Bu hikâye sayesinde Tolkun, Nurlan'ın ailesinin geçmişi hakkında daha fazla bilgi edinmiş oldu.

Zainidin'in Ölümünün Soruşturulması Bu sırada Zainidin'in kaybolmasına ilişkin soruşturma devam ediyordu. Daha sonra cesedi bir uçurumun yakınında bulundu ve öldürüldüğü kesinleşti. Soruşturmacılar birçok köylüyü sorguladı ve onun son hareketlerine dair deliller topladı. Kısa süre içinde şüpheler Samat üzerinde yoğunlaştı. Soruşturma sırasında, Samat ile gizli bir ilişki yaşamış evli bir kadın önemli ifade verdi. Bu kadın, onun davranışları ve niyetleri hakkında ayrıntılar açıkladı. Tolkun da ifade vererek Samat'ın kendisini zorla evliliğe sürüklemeye çalıştığını anlattı. Bu ifadeler ve diğer deliller birleşince, Samat'a karşı dava güçlendi ve Zainidin'in ölümünün ardındaki gerçek ortaya çıkarıldı.

Evlat Edinme Gerçeğinin Ortaya Çıkması Nurlan Tolkun'un geçmişini araştırmaya devam etti ve sonunda onun evlat edinildiğini öğrendi. Bu bilgiyle birlikte eşiyle beraber Sultanbek ve Zairakan'ı ziyaret etti. Duygusal geçen bu görüşmede, Tolkun'un aslında Çoko ve Şayımkül'ün en küçük çocuğu olan Tokuş olduğunu düşündüğünü söyledi. Delillerle yüzleşen Sultanbek ve Zairakan sonunda gerçeği kabul etti. Şayımkül'ün ölümünden sonra yetim kalan çocuğu bulduklarını ve onu kendi kızları gibi büyüttüklerini anlattılar. Nurlan, ona çocukluğu boyunca sevgi dolu bir yuva sağladıkları için içtenlikle teşekkür etti.

Aile Kavuşması Tolkun eve döndüğünde, Zairakan yumuşak bir şekilde ona kökenine dair gerçeği açıkladı. Başta duyduklarına inanmakta zorlandı. Hep anne ve babası olarak bildiği insanların onu küçük yaşta evlat edindiklerini öğrendi. Ardından Nurlan kendisini biyolojik kardeşi olarak tanıttı ve ailelerinin hikâyesini anlattı. Zamanla Tolkun, Nurlan'ın neden kendisine bu kadar ilgi duyduğunu ve neden birbirlerine benzediklerini anladı. Bu duygusal buluşma herkes için hem sevinç hem de gözyaşı getirdi. Nurlan, Sultanbek ve Zairakan'ın da her zaman kendi ailesi olacağını söyleyerek iki aileyi sonsuza kadar birleştireceğine söz verdi.

KARAKTER ANALİZİ

Nurlan

Nurlan, romanda Çoko ve Şayımkül'ün en büyük oğludur. Babası çatışmada öldürüldükten ve annesi hastalık ile yoksulluktan hayatını kaybettikten sonra kardeşlerinden ayrılır ve yatılı okulda büyür. Ailesinden uzak büyümesi, onun karakterini ve hayat yönünü şekillendirir. Erken yaşta yaşadığı kayıplara ve zorluklara rağmen Nurlan eğitilmiş, sorumluluk sahibi ve kararlı bir birey haline gelir. Daha sonra savcı olarak çalışır ve bu görev onu toplumsal suçları ve adaletsizlikleri araştıran bir konuma getirir. Hikâyedeki rolü önemlidir çünkü zamanla kaybolan ailesine dair gerçeği ortaya çıkarır ve onların yeniden bir araya gelmesini sağlar.

Sorumlu Nurlan'ın en belirgin özelliği sorumluluk sahibi olmasıdır. Küçük yaşta anne ve babasız kalması onu diğer çocuklardan daha erken olgunlaştırır. Keder içinde kaybolmak yerine hayatta kalmaya ve eğitime odaklanır. Yatılı okulda derslerini ciddiyle takip eder ve disiplinli bir şekilde davranır. Yetişkin olduğunda savcı olur; bu meslek güçlü bir ahlaki sorumluluk ve dikkatli yargı gerektirir. Kişisel olarak duygusal sarsıntılar yaşasa bile görevlerini sürdürmeye devam eder. Onun sorumluluk anlayışı sadece bireysel değil, toplumsaldır; yürüttüğü davalarda adaleti arar ve gerçeği ortaya çıkarmaya bağlı kalır.

Dikkatli Nurlan son derece dikkatli ve gözlemci bir kişidir ve bu özellik hem mesleğinde hem de kişisel yolculuğunda çok önemlidir. Savcı olarak soruşturmalarda ayrıntılara büyük dikkat gösterir, özellikle Zainidin'in kaybolması davasında. İnsanlara karşı gözlemi de güçlüdür. Tolkun ile karşılaştığında, onun görünüşünde kayıp kız kardeşi Tokuş'a benzeyen yönler fark eder. Bu ayrıntıları görmezden gelmez, derinlemesine düşünür. Bu özellik, başkalarının fark etmediği bağlantıları kurmasını sağlar ve aile geçmişini yeniden inşa etmesine yardımcı olur. Onun dikkatli yapısı, sonunda Tolkun'un kayıp kız kardeşi olduğunu anlamasında kilit rol oynar.

Kararlı Nurlan aynı zamanda çok kararlı bir kişidir, özellikle gerçeği arama konusunda. Tolkun'un geçmişiyle bağlantılı olabileceğinden şüphelendiğinde, kanıtlar net olmasa veya insanlar onu sorgulasa bile vazgeçmez. Araştırmaya devam eder, onun geçmişi ve ailesi hakkında bilgi toplar. Kararlılığı sadece mesleki değil, aynı zamanda duygusaldır; kayıp kız kardeşini bulma ve parçalanmış ailesini yeniden birleştirme isteğiyle hareket eder. Bu ısrarı onu zor konuşmalardan ve duygusal yüzleşmelerden geçirir. Sonunda kararlılığı ödüllendirilir ve Tolkun'un aslında Tokuş olduğunu öğrenerek yıllar sonra ailesine yeniden kavuşur.

Tolkun

Tolkun, romanda asıl adı Tokuş olan, Çoko ve Şayımkül'ün en küçük kızıdır. Babası çatışmada öldürüldükten ve annesi hastalık ile yoksulluktan hayatını kaybettikten sonra, erken Sovyet döneminin kaosu içinde yetim kalır. Sultanbek ve Zairakan tarafından evlat edinilir, adı Tolkun olarak değiştirilir ve kendi çocukları gibi büyütülür. Büyüme sürecinde hem sevgi hem de zorluklar yaşar; hastalık, toplumsal baskı ve zorla evlilik girişimi gibi deneyimlerle karşılaşır. Bu zorluklara rağmen hayatta kalır ve eğitime devam eder. Onun hayatı; kayıp, kimlik değişimi ve sonunda gerçek ailesinin ortaya çıkmasıyla yaşadığı kendini keşfetme sürecini yansıtır.

Dayanıklı Tolkun, hayatı boyunca birçok zorlu deneyim yaşadığı için son derece dayanıklı bir karakterdir. Küçük yaşta biyolojik ailesini kaybeder ve tamamen yeni bir ailede büyür. Daha sonra geleceğini tehdit eden ciddi bir göz hastalığına yakalanır. Geleneksel tedavilerin başarısız olmasına ve duygusal baskılara rağmen iyileşmek için mücadele etmeye devam eder. Ayrıca, istemediği bir evliliğe zorlanma gibi psikolojik ve toplumsal travmalardan da geçer. Tüm bu zorluklara rağmen tamamen yıkılmaz; yaşamaya, öğrenmeye ve uyum sağlamaya devam eder. Bu da onun güçlü bir iç dirence sahip olduğunu gösterir.

Savunmasız Tolkun aynı zamanda özellikle toplum ve gelenekler karşısında savunmasız bir karakterdir. Biyolojik ailesinden güçlü bir koruma görmeden büyüdüğü için başkalarının kararlarına açık hale gelir. Hastalığı onu fiziksel olarak zayıf ve başkalarına bağımlı kılar. Daha da önemlisi, kız kaçırma gibi toplumsal gelenekler karşısında kişisel seçim hakkı elinden alınır. Karşı çıkmaya çalışsa da çoğu zaman sesi duyulmaz veya görmezden gelinir. Bu savunmasızlık, genç kadınların aile baskısı, toplumsal beklentiler ve erkek otoritesi tarafından nasıl kontrol edilebildiğini gösterir ve onların özgürlük alanını sınırlar.

Karışık Tolkun'un kimliği belirsizlik ve karışıklıkla şekillenir. Sultanbek ve Zairakan'ın biyolojik anne ve babası olduğuna inanarak büyür, ancak aslında Tokuş olduğunu bilmez. Bu gizli gerçek, onun benlik algısında farkında olmadığı bir boşluk oluşturur. Daha sonra Nurlan ile karşılaştığında, aralarındaki benzerlikler ve duygusal tepkiler nedeniyle zihinsel ve duygusal bir karmaşa yaşamaya başlar. Neden ona karşı böyle bir bağ hissettiğini veya geçmişinin neden eksik görüldüğünü hemen anlayamaz. Hikâyenin sonunda gerçek kimliği ortaya çıkar ve bu durum, onun yaşam boyu hissettiği yabancılık duygusunu ve içsel sorularını açıklar.

Rahat

Rahat, Çoko ve Şayımkül'ün kızı, Nurlan ve Tolkun'un kız kardeşidir. Babası savaşta öldürüldükten ve annesi zatürre ile yoksulluktan hayatını kaybettikten sonra, Nurlan ile birlikte yatılı okulda ailesinden ayrı büyür. Daha sonra Moskova'daki bir tiyatro enstitüsünde eğitim görür; burada oyunculuk öğrencisi olur ve ilerleyen yıllarda aynı enstitüde öğretmenlik yapar. Onun hayatı sürekli ayrılıklar, kurumlar arasında geçiş ve anne-babasız hayatta kalma deneyimiyle şekillenir. Eğitim hayatı boyunca hem destek hem de haksızlıklarla karşılaşır; öğrencilik döneminde iftiraya uğraması buna örnektir. Yaşadığı duygusal çöküşe rağmen hayatta kalır ve eğitim ile tiyatro alanındaki mesleki yaşamına devam eder.

Bağımsız Rahat, küçük yaşta anne ve babasını kaybettiği için bağımsız bir kişidir ve hayatını erken yaşta kendi başına kurmak zorunda kalır. Nurlan ile birlikte yatılı okula gönderildikten sonra bir daha ailesiyle birlikte yaşamaz. Eğitimine farklı kurumlarda devam eder ve daha sonra yükseköğrenim için Moskova'daki tiyatro enstitüsüne gider. Orada ailesinden, korumasından ve rehberliğinden uzak bir şekilde yaşar ve okur. Öğretmen olduktan sonra bile kendi ailesinin evine dönmeden hayatını sürdürür. Onun yaşamı, aile desteği yerine okul, yurt ve iş ortamları üzerinden şekillenen sürekli bir kendi kendine yetme durumunu gösterir.

Çalışkan Rahat, ayrılık, kayıp ve duygusal baskılara rağmen eğitimine devam ettiği için çalışkan bir karakterdir. Yatılı okulda başta zorlanmasına rağmen pes etmeden öğrenmeyi sürdürür. Daha sonra Moskova'daki tiyatro enstitüsüne girer ve burada ciddi bir disiplin ve emek gerektiren bir eğitim alır. Sadece oyunculuk öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda ilerleyen yıllarda aynı kurumda öğretmen olur ve mesleğine uzun süre bağlı kalır. İftiraya uğrayıp haksızlığa maruz kaldığı dönemde bile eğitimini ve mesleğini bırakmaz. Yaşadığı olumsuzluklara rağmen akademik ve profesyonel hayatına devam ederek istikrarını gösterir.

Dayanıklı Rahat, birçok ağır yaşam krizine rağmen ayakta kaldığı için dayanıklı bir karakterdir. Enstitüde çalıntı eşyaların çantasına konulmasıyla haksız yere suçlanır ve Satybek'in ona inanmaması sonucu büyük bir hayal kırıklığı yaşar. Bu durum onu derinden sarsar. Umutsuzluk içinde Nurlan'a mektup yazar ve sirke içmeye kalkışarak ciddi bir ruhsal çöküş yaşar. Ancak kurtarılır ve hayata geri döner. Bu çöküşe rağmen yok olmaz; yaşamına devam eder ve daha sonra öğretmen olur. Onun hayatı, adaletsizlik, aşağılanma ve duygusal yıkıma rağmen yeniden toparlanabilmenin mümkün olduğunu gösterir.

Sultanbek

Sultanbek, köyde yaşayan usta bir marangoz ve demircidir. Eşi Zairakan ile birlikte, Şayımkül'ün hastalık ve yoksulluk nedeniyle ölmesinin ardından yetim kalan Tolkun'u (Tokuş) evlat edinir. Onu kendi kızları gibi büyütür ve sürekli fiziksel emekle ailesinin geçimini sağlar. Sultanbek, Tolkun'un hayatında yakından yer alır; özellikle kız ağır hastalandığında onu Karakol'a götürerek tedavi ettirir. Toplum içinde çalışkanlığı ve adaletiyle saygı görür. Hikâyedeki rolü, bakım sağlama, koruma ve ailesinin iyiliği için zor kararlar alma üzerine kuruludur.

Koruyucu Sultanbek, Tolkun'a hayatı boyunca koruyucu bir şekilde yaklaşır. Kız hastalandığında sadece geleneksel yöntemlere güvenmez ve onu doğru tedavi için Karakol'a götürür. Daha sonra Tolkun'un Samat tarafından zorla kaçırılarak evliliğe sürüklenmesi sırasında duruma sert tepki gösterir ve onu görmek ister. Bu durumu kabul etmez ve kızını eve geri getirmekte ısrar eder. Köylüler dedikodu yapmaya başladığında bile, toplumsal düşüncelerden önce kızının güvenliğini ve özgürlüğünü önemser. Onun koruyuculuğu doğrudan ve eylem odaklıdır; Tolkun'u her zaman tehlikeden veya haksızlıktan uzaklaştırmayı hedefler.

Sorumlu Sultanbek, ailesinin geçimini sürekli çalışarak sağladığı için sorumluluk sahibi bir kişidir. Marangoz ve demirci olarak alet yapar, tamir eder ve siparişleri karşılayarak para kazanır. Tolkun'u evlat edindikten sonra onun bakımını tamamen kendi sorumluluğu olarak kabul eder. Onun beslenmesini, bakımını ve gerektiğinde tedaviye götürülmesini sağlar. Zor zamanlarda bile görevlerini bırakmaz veya sorumluluğu başkalarına devretmez. Onun sağlayıcı rolü pasif değildir; aktif olarak çalışır ve ailesinin hayatta kalması için kararlar alır.

Ahlaki Sultanbek, kızını ilgilendiren haksız durumlara verdiği tepkilerde ahlaki bir karakter sergiler. Tolkun zorla evlendirildiğinde, bu uygulama yerel geleneklerde kabul görse bile buna karşı çıkar. Ayrıca sorunları çözmek için sahte veya yanıltıcı yöntemleri ve resmî kayıtları değiştirme girişimlerini reddeder. Haksızlıkla karşılaştığında sessiz kalmak yerine doğrudan müdahale etmeyi seçer. Onun ahlaki gücü, toplum baskısına karşı çıkabilmesi ve yanlış gördüğü şeylere karşı durabilmesinde ortaya çıkar. Toplumun beklentilerinden çok Tolkun için doğru olanı ön planda tutar.

TEMALAR

Eğitim:

Yatılı Okullar

Yatılı okullar romanda, savaş ve yoksulluk içinde büyüyen çocuklar için hem bir hayatta kalma yolu hem de bir ayrılık alanı olarak temsil edilir. Çoko'nun çatışmada öldürülmesinden sonra Şayımkül, çocuklarıyla birlikte son derece zor yaşam koşullarında tek başına kalır. Açlık, maddi imkânsızlık ve dört çocuğa bakma sorumluluğu onun için ağır bir yük olur. Çocuklarına yeterli yiyecek ve güvenlik sağlayamadığı için Nurlan ve Rahat Pişpek'teki yatılı okula gönderilir. Bu karar bir reddetme değil, hayatta kalma zorunluluğudur.

Yatılı okulda çocuklara düzenli yemek, kıyafet ve barınma sağlanır. Köydeki yaşamlarına kıyasla okul daha istikrarlı ve temel ihtiyaçların karşılandığı bir ortam sunar. Rahat'a yeni kıyafetler verilir ve her iki çocuk da eğitimin ön planda olduğu düzenli bir sisteme yerleştirilir. Bu yönüyle yatılı okul, kriz döneminde yetim ve yoksul çocukları korumaya çalışan bir sistem olarak görülür.

Ancak duygusal bedeli çok ağırdır. Şayımkül o sırada hayatta olmasına rağmen çocuklarını göndermek zorunda kalır ve bu durum aile içinde bir uzaklık yaratır. Nurlan ve Rahat, annelerinin günlük varlığından uzak büyür ve küçük kız kardeşleri Tokuş'tan da ayrı düşer. Bu ayrılık, hikâyedeki en önemli acı kaynaklarından biri olur. Özellikle Rahat başlangıçta okulda zorlanır ve ev özlemini derinden hisseder.

Yatılı okul aynı zamanda çocukların kimliğini ve geleceğini de değiştirir. Onlara eğitim ve yeni fırsatlar sunarken, aile yaşamının yerini kurumsal bir düzen alır. Çocuklar disiplin ve ders öğrenir, ancak anne-baba sevgisinin duygusal desteğinden uzak kalır.

Genel olarak romanda yatılı okullar çift yönlü bir anlam taşır: çocukları açlıktan ve ölümden kurtaran bir koruma alanı olsalar da, aynı zamanda aile bağlarının zayıfladığı bir kayıp mekânıdır.

Örnek sahne: Nurlan ve Rahat kısa süre sonra Pişpek'teki yatılı okula gittiler. Ayrılık acı verici olsa da çocuklar hayatlarının yeni bir dönemine girdiler. Okulda temiz kıyafetler, düzenli yemekler ve evlerinde hiç görmedikleri daha iyi yaşam koşullarıyla karşılaştılar. Rahat eski kıyafetlerini dikkatlice sakladı; küçük kardeşi Tokuş'u düşünerek bir gün işe yarayabileceğini umdu. Bu ayrılık Şayımkül'ü karmaşık duygulara sürükledi. Çocuklarını derinden özlüyordu, ancak okulun onlara açlıktan uzak bir gelecek sunduğunu ve eğitimle daha iyi bir yaşam kurabileceklerini de biliyordu.

Evlilik:

Zorla Evlilik

Kız kaçırma yoluyla zorla evlilik, romanda toplumda bazı bireyler tarafından hâlâ uygulanan zararlı bir pratik olarak gösterilir; ancak bu, herkes tarafından kabul edilen ya da evrensel bir gelenek değildir. Kişisel rızanın yok sayıldığı ve toplumsal baskının evlilik kararlarını kontrol etmek için kullanıldığı bir hak ihlali olarak tasvir edilir.

Tolkun, hastanede kaldıktan sonra bu uygulamanın kurbanı olur. Aldatma ve manipülasyon yoluyla Kasım'ın evine götürülür ve orada düğün hazırlıklarının yapıldığı görülür. Evliliği açıkça reddetmesine rağmen itirazları dikkate alınmaz. Gelin kıyafeti giydirilir ve kabul etmediği bir duruma zorla sokulur. Samat bu süreçte önemli bir rol oynar; Tolkun'la evlenmekte ısrar eder ve ailesel bağlantıları kullanarak diğerlerini bu kararı desteklemeye zorlar.

Dönüm noktası, Sultanbek ve Zairakan'ın yaşananları öğrenmesiyle gelir. Sultanbek durumu kabul etmez ve hemen kızını geri getirmek için harekete geçer. Köy söylentilerini, dedikoduları veya toplumsal yargıyı önemsemez. İnsanlar onu gelenekleri bozmakla ya da toplumsal düzeni sarsmakla eleştirse bile, o kızının güvenliğini ve özgürlüğünü itibarın önüne koyar. Onun bu tavrı, kızını korumanın, toplumun beklentilerini sürdürmekten daha önemli olduğunu gösterir.

Tolkun eve döndüğünde köyde dedikodu ve eleştiriler başlar. Ancak Sultanbek kararlılığını korur ve toplumun görüşlerinin kararını etkilemesine izin vermez. Onun odağı, toplumsal onaydan çok kızının iyiliği olmaya devam eder.

Örnek sahne: Sultanbek ve Zairakan sonunda Kasım'ın ailesiyle yüzleşir ve kızlarını görmek ister. Tolkun ortaya çıktığında, kendisinin zorla kaçırıldığını açıkça söyler. Ebeveynleri hemen eve dönmek isteyip istemediğini sorar. Gözyaşları içinde evet der, ancak dedikodu ve toplumsal yargıdan endişe eder. Sultanbek ise kararlılığını korur ve kızının özgürlüğünün geleneklerden ve itibardan daha önemli olduğunu söyler. Toplum liderleri ve tanıkların artan baskısı karşısında Samat sonunda onu bırakmayı kabul eder. Tolkun ailesiyle birlikte eve döner, zorla evliliğe son verir ve kendi geleceği üzerinde yeniden kontrol kazanır.

Toplum:

Toplumsal Yargı Korkusu / “El emne deyt?” (İnsanlar ne der?)

Toplumsal yargı korkusu romanda merkezi bir güçtür ve “*el emne deyt?*” (“*insanlar ne der?*”) düşüncesiyle ifade edilir. Köy toplumunda namys (onur) ve itibar, kararları güçlü bir şekilde etkiler; insanlar çoğu zaman adaletsizlikten veya kişisel acıdan daha çok dedikodudan korkar.

Bu durum Tolkun'un zorla evlilik sürecinde açıkça görülür. Kasım, Tolkun'a “eldin betin kantıp karaysynar?” (“insanların yüzüne nasıl bakacaksınız?”) diyerek baskı yapar. Ona Samat'tan boşanmanın büyük bir utanç olduğunu söyler ve boşanırsa insanların onu nasıl karşılayacağını, bundan sonra kimlerin onunla evleneceğini sorgular. Bu sözler onun mutluluğu ya da güvenliğiyle ilgili değildir; tamamen gelecekteki itibarıyla ilgilidir. Kasım, *uyat* (ayıp) ve uzun vadeli toplumsal yargı korkusunu kullanarak onu susturmaya çalışır. Bu şekilde *eldin sözü* (*insanların sözü*) genç ve tecrübesiz bir kız üzerinde kontrol aracı haline gelir.

Tolkun da bu baskıyı duygusal olarak hisseder. Zorla böyle bir duruma sürüklendiğini veya Samat ile ilişkilendirildiğini öğrenirse eski sevgilisi Abbas'ın onu asla affetmeyeceğinden ya da ona bakmayacağından korkar. Bu durum, toplumsal yargının sadece aile kararlarını değil, kişisel ilişkileri ve özsaygıyı da nasıl etkilediğini gösterir. Aşk bile itibar korkusuyla kontrol altına alınır.

Zairakan da Sultanbek ile birlikte Tolkun'u geri getirmeye gittiklerinde bu baskıyı hisseder. Aksakalların ve köylülerin ne diyeceğini, ailenin beklentileri bozduğu için utanç yaşayıp yaşamayacağını düşünür. Bu tereddüt, el emne deyt düşüncesinin ebeveyn kararlarını bile ne kadar derinden etkilediğini gösterir.

Tolkun eve döndükten sonra köyde dedikodular devam eder ve aile damgalanır. Ancak Tolkun üniversiteden giriş sınavlarına girmesi için davet aldığı anda, ailenin namysı yeniden kazanılır. Eğitim dedikoduyu azaltır ve saygı getirir.

Örnek sahne: Tolkun eve dönmüş olsa da tartışmalar bitmez. Birçok köylü, kızlarını kız kaçırma olayından sonra geri getirdikleri için Sultanbek ve Zairakan'ı eleştirir. Yerel geleneğe göre bazıları, kadının kendisini kaçıran adamla kalması gerektiğini, bunun kendi isteğinden daha önemli olduğunu düşünür. Tolkun ve ailesi dedikodu ve yargının hedefi olur. Bu sırada yetkililer olayı araştırır. Samat kolhozda zorunlu çalışma cezası alır ve Kasım da olaydaki rolü nedeniyle resmî olarak uyarılır. Toplumsal baskı ve eleştirilere rağmen aile, Tolkun'un güvende olmasından dolayı rahatlamış kalır.

Aile:

Evlat Edinme ve Kültürel İnanç

Sultanbek ve Zairakan, romanda Tolkun'un (Tokuş'un) evlat edinen ebeveynleridir ve onların hikâyesi, Kırgız göçebe kültüründe evlat edinmenin nasıl işlediğini yansıtır. Geleneksel toplumda yaşam genellikle zordur; sınırlı sağlık hizmetleri, anne ölümleri, yoksulluk, salgın hastalıklar ve çatışmalar birçok çocuğu yetim bırakır. Bu koşullarda evlat edinme, çocuğun hayatta kalmasını ve korunmasını sağlayan yaygın ve toplumsal olarak kabul edilen bir yöntemdir.

Çoko'nun savaşta ölmesinden ve Şayımkül'ün zatürre ile tedavi eksikliği nedeniyle hayatını kaybetmesinden sonra Tokuş tek başına kalır. Sultanbek ve Zairakan onu evlerine alır ve kendi kızları

gibi büyütür, adını Tolkun olarak değiştirirler. Ona yiyecek, barınak ve duygusal bakım sağlarlar ve onu tamamen ailelerinin bir parçası olarak kabul ederler. Bu karar yalnızca merhameti değil, aynı zamanda ailenin yalnızca kan bağıyla değil, bakım ve emekle kurulduğu kültürel anlayışı da yansıtır.

Kırgız geleneğinde çocuksuz çiftler bazen bilinçli olarak çocuk evlat edinirdi. Bazı durumlarda evlat edinme, aileye bereket veya denge getireceğine inanılan bir inanç ya da ritüel düşünceyle de ilişkilendirilirdi. Sultanbek ve Zairakan'ın daha sonra biyolojik çocukları olur, ancak Tolkun yine de eşit şekilde sevilir ve değer görür. O, aileden ayrı ya da daha aşağı görülmez; aksine ailenin duygusal merkezlerinden biri haline gelir.

Ancak köy toplumunda evlat edinme aynı zamanda gizlilik içerirdi. Aileler, dedikodudan veya çocuğun ileride duygusal olarak zarar görmesinden korktukları için bu durumu açıkça konuşmazlardı. Romanda Sultanbek ve Zairakan da bu riskin farkındadır. eldin sözü (insanların sözü) ve olası damgalanma korkusu taşırlar; bu yüzden daha sonra Tolkun'un kimliğini korumak ve söylentilerin ona ulaşmasını engellemek için başka bir bölgeye taşınırlar.

"Kırgız atasözü *Bala tapkandyky emes, bakkandyky*" ("çocuk doğurmanın değil, büyütüp bakanındır") onların rolünü mükemmel şekilde yansıtır. Sultanbek ve Zairakan bu fikri davranışlarıyla gösterir ve gerçek ebeveynliğin biyolojik bağdan değil, bakım, koruma ve yetiştirmeden geldiğini kanıtlar.

Örnek sahne: Sultanbek ve Zairakan, Tokuş'u tamamen yetim kaldıktan sonra evlerine alırlar. Çoko'nun savaşta ölmesinin ve Şayımkül'ün zatürre ile tıbbi imkânsızlıklar nedeniyle hayatını kaybetmesinin ardından çocuk korumasız kalmıştır.

Bu anda Sultanbek ve Zairakan onu evlat edinmeye, ona bir yuva vermeye ve adını Tolkun olarak değiştirmeye karar verirler. Bu basit ama önemli karar, onun hayatında bir dönüm noktası olur; terk edilmişlikten aile sıcaklığına geçişini sağlar. Başından itibaren ona bir yabancı gibi değil, kendi kızları gibi davranırlar.

Zairakan günlük ihtiyaçlarıyla ilgilenirken, Sultanbek marangoz ve demirci olarak çalışarak ona yiyecek ve güvenli bir yaşam sağlar. Evleri, hastalık, yoksulluk ve çatışmalar nedeniyle çocukların ebeveynlerini kaybettiği sert bir ortamda güvenli bir yer haline gelir. Bu durum, Kırgız göçebe yaşamında evlat edinmenin çoğu zaman hayatta kalmaya yönelik pratik bir çözüm olduğunu gösterir.

Kardeşlerin Kavuşması

Romanda kardeşlerin kavuşması, Nurlan ile onun küçük kız kardeşi Tokuş'un (sonradan Tolkun olarak bilinir) savaş ve yoksulluk nedeniyle anne ve babalarını kaybettikten sonra birbirlerinden ayrılma konusunu konu alır. Çoko'nun çatışmada öldürülmesi ve Şayımkül'ün hastalık ile tıbbi imkânsızlıklar nedeniyle hayatını kaybetmesinin ardından çocuklar farklı yönlerde savrulur. Nurlan ve Rahat yatılı okulda büyürken, Tokuş Sultanbek ve Zairakan tarafından evlat edinilir ve Tolkun adıyla yeni bir kimlik kazanır. Bu ayrılık nedeniyle yıllarca birbirlerini tanımadan büyürler.

Kavuşma süreci, Nurlan'ın bir soruşturma sırasında Tolkun ile karşılaşması ve onun kayıp kız kardeşi Tokuş'a olan güçlü benzerliğini fark etmesiyle başlar. Bu benzerlik onda duygusal bir şok ve şüphe yaratır. Nurlan, Tolkun'un görünüşünü eski anıları ve fotoğraflarla dikkatlice karşılaştırır ve onun kardeşi olabileceğine giderek daha fazla inanır.

Önemli bir an, Nurlan'ın Tolkun'a geçmişini anlatmasıyla ortaya çıkar. Yatılı okulda Rahat ile birlikte büyüdüklerini, daha sonra köylerine döndüklerini ve küçük kız kardeşi Tokuş'u kaybettiklerini anlatır. Ancak Tolkun, onun kardeşi olabileceği fikrini reddeder. Kendisinin biyolojik ailesi olduğunu söyler ve bu iddiadan rahatsızlık duyar. Bu reddediş, aralarında duygusal bir mesafe ve belirsizlik yaratır.

Tolkun'un reddine rağmen Nurlan gerçeği araştırmaya devam eder. Benzerliği göz ardı edemez ve evlat edinme ile geçmiş olayların kimliğini gizlemiş olabileceğine inanarak daha derin bir araştırma yapar.

Sonunda yapılan araştırmalar ve aile geçmişinin doğrulanmasıyla gerçek ortaya çıkar: Tolkun, Nurlan'ın yıllar önce kaybettiği kız kardeşi Tokuş'tur.

Örnek sahne: Nurlan Tolkun'un geçmişini araştırmaya devam eder ve onun evlat edinildiğini öğrenir. Bu bilgiyle birlikte eşiyle beraber Sultanbek ve Zairakan'ı ziyaret eder. Duygusal görüşme sırasında Tolkun'un aslında Çoko ve Şayımkül'ün en küçük çocuğu olan Tokuş olduğuna inandığını açıklar. Kanıtlarla yüzleşen Sultanbek ve Zairakan sonunda gerçeği kabul eder. Şayımkül'ün ölümünden

sonra yetim kalan çocuğu bulduklarını ve onu kendi kızları gibi büyüttüklerini anlatırlar. Nurlan, kız kardeşine çocukluğu boyunca sevgi dolu bir yuva sağladıkları için onlara içtenlikle teşekkür eder.